

МЕТОДИКА ВИЯВЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

РАГУЛІНА І. І., старший викладач, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва,
РАГУЛІНА М.М., ліцеїстка, Роганський аграрний ліцей

The basic groups of indexes are certain for their bringing in a public accountant conclusion at the analysis of the financial reporting during the lead through of public accountant verification.

Постановка проблеми. Аудиторський висновок має спеціальний розділ для висвітлення фінансового стану підприємства. Проте аудитор не завжди приводять однакові показники аналізу, без врахування вимог до змісту аудиторського висновку. Необхідно зауважити, що при визначенні згаданих показників можливі різні методи, що вимагає додаткових досліджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Для інформаційного забезпечення прийняття рішень користувачами фінансових звітів необхідно мати єдині підходи. Це питання досить ретельно вивчають Усач Б.Ф., Душко З.О., Колос М.М. [10], Скакун Л.А. [8], Стецюк П.А. [9] та інші. На думку Рядської В.В. та Петракова Я.В. таке інформаційне забезпечення повинно бути надійним і досягається застосуванням стандартних підходів до проведення перевірки фінансових звітів суб'єктів господарювання [6, С. 6]. Тому що, фінансова звітність – це основний і єдиний спосіб, що дозволяє суб'єктам господарювання проінформувати зацікавлені сторони про, те як вони ведуть бізнес і як піклуються не тільки про свою практичну вигоду, але й про вигоду партнерів, з якими пов'язана їх діяльність, вважають Саблук Р.П. та Семенишена Н.В. [7, С. 114]. Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку рекомендовано порядок визначення окремих економічних показників фінансового стану підприємства [2]. Академіком, членом Аудиторської палати України Пилипенком І.І. були систематизовані показники для аналізу фінансового стану підприємств [5]. Окремий перелік показників фінансової звітності передбачено національними стандартами бухгалтерського обліку України [4].

Формування цілей статті. Основні цілі статті полягають у виділенні основних, найбільш загальних груп економічних показників для їх внесення до аудиторського висновку при аналізі балансу та інших регістрів бухгалтерського обліку під час проведення аудиту. Це дозволить мати єдині вимоги до складання аудиторських висновків та матеріалів аналізу виробничої і фінансово-господарської діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Спочатку перед аналізом фінансової звітності необхідно хоча б умовно провести групування економічних показників. При цьому можна відокремити групу показників ринкової стійкості підприємств (коефіцієнт незалежності, коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів, коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів, коефіцієнт забезпечення власними коштами, коефіцієнт реальної вартості основних засобів і матеріальних оборотних коштів у майні підприємства, коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства). Наступна група показників характеризує платоспроможність підприємств. Її можна поділити на коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами та коефіцієнт відновлення платоспроможності. Також до окремої групи для аналізу фінансового стану підприємства відносять показники майнового стану підприємства, показники ліквідності підприємства, показники ділової активності підприємства, показники рентабельності підприємства.

Аудит фінансового стану підприємства необхідно починати з вивчення фінансової звітності: „Баланс”, „Звіт про фінансові результати”, „Звіт про рух грошових коштів”, „Звіт про власний капітал”, „Примітки до річної фінансової звітності”, „Додаток до приміток до річної фінансової звітності (інформація за сегментами)”.

У першу чергу приділяють увагу правильності складання балансу (форма № 1), з активу якого встановлюють реальність відображення необоротних, оборотних активів і витрат майбутніх періодів. Перш, ніж відобразити підсумки цих статей в аудиторському висновку необхідно звірити їх із записами головної книги. У такому ж порядку вивчають пасив балансу.

Для визначення платоспроможності підприємства необхідно порівняти платіжні засоби з платіжними зобов'язаннями. Звичайно для цих цілей складають таблицю.

У зв'язку зі змінами розділів у структурі балансу, на наш погляд,

до платіжних засобів необхідно також відносити „Необоротні активи та групи вибуття” – розділ IV.

Відповідно цього математична модель зазнає змін, тому що до платіжних засобів окрім грошових коштів, готової продукції, товарів (за мінусом даних за субрахунком 286 „Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу”), поточних фінансових інвестицій, дебіторської заборгованості та різних платіжних засобів увійде розділ IV активу балансу „Необоротні активи та групи вибуття”.

Щоб знайти показник платоспроможності можна застосовувати таку формулу:

$$K_{п} = Пз / Пзб,$$

де $K_{п}$ – коефіцієнт платоспроможності;

Пз – платіжні засоби, грн.;

Пзб – платіжні зобов'язання, грн.

При поглибленому дослідженні фінансового стану підприємства встановлюють його ліквідність. Для цього також можна побудувати таблицю, в якій треба вказати дані по розділах балансу. До першої групи оборотних засобів необхідно віднести грошові кошти і їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції. Друга група оборотних засобів включає дебіторську заборгованість. До третьої групи оборотних засобів відносять запаси і витрати, а також інші оборотні активи.

У таблиці окремим розділом відображають короткострокові зобов'язання, у складі: короткострокові кредити, поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, кредиторська заборгованість, інші поточні зобов'язання.

Оновлена модель визначення коефіцієнту покриття буде мати вид:

1. Загальний коефіцієнт покриття:

$$z_{кп} = \frac{II \text{ розділ} + III \text{ розділ} + IV \text{ розділ активу балансу}}{IV \text{ розділ пасиву балансу}};$$

Інші математичні моделі, які застосовуються не зазнають змін.

2. Проміжний коефіцієнт ліквідності:

$$P_{\text{кл}} = \frac{\text{строки активу балансу } 150 - 250}{IV \text{ розділ пасиву балансу}};$$

3. Абсолютний коефіцієнт ліквідності:

$$A_{\text{кл}} = \frac{\text{грошові кошти (сстрок активу балансу } 230, 240)}{IV \text{ розділ пасиву балансу}};$$

При цьому треба знати нормативне значення показників. Відповідно вони рівні: 2-2,5; 0,7-0,8; 0,2-0,25.

Також вимогами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при аудиторській перевірці відкритих акціонерних товариств і підприємств-емітентів облігацій звертається увага при встановленні фінансового стану підприємств визначенню коефіцієнтів: фінансової стійкості, фінансової незалежності, ефективності використання активів, ефективності використання власних засобів (капіталу) [2].

Коефіцієнт фінансової стійкості визначають за формулою:

$$K_{\text{фс}} = \frac{\text{усього за II} + \text{усього за III} + \text{усього за IV розділами пасиву балансу}}{\text{усього за I} + \text{усього за V розділами пасиву балансу}};$$

Коефіцієнт фінансової незалежності визначають за формулою:

$$K_{\text{фн}} = \frac{\text{усього за I розділом пасиву балансу}}{\text{усього за розділом активу балансу}};$$

Коефіцієнт ефективності використання активів знаходять по формулі:

$$K_{\text{ева}} = \frac{\text{балансовий прибуток ф.2}}{\text{усього за розділом активу балансу}};$$

Коефіцієнт ефективності використання власних засобів (капіталу) можна визначити за формулою:

$$Кевз = \frac{\text{балансовий прибуток ф.2}}{\text{усього за I} + \text{усього за У розділами пасиву балансу}};$$

Окрім аналізу показників платоспроможності та фінансової стабільності відкритих акціонерних товариств та підприємств-емітентів облігацій аудитором перевіряються основні відомості про емітенти; статутний фонд (капітал); облік основних засобів, нематеріальних активів та їх зносу (амортизації); облік фінансових вкладень, облік товарно-матеріальних цінностей; облік витрат виробництва та обігу; облік коштів і розрахунків; облік позикових коштів; облік реалізації товарів та готової продукції; фінансових результатів та використання прибутку; облік фондів та їх використання; стан бухгалтерського обліку та звітності.

Також приділяється увага відповідності формі ведення бухгалтерського обліку до вимог Закону України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996-XIV [1], нормативних актів Міністерства фінансів щодо організації бухгалтерського обліку в Україні та інших нормативних документів з питань організації бухгалтерського обліку. Перевіряється відповідність проведення інвентаризації вимогам „Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків”, яка затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994 року № 69.

Аудиторський висновок складається згідно стандарту аудиту та етики №700 „Аудиторський висновок про фінансову звітність” [3, С. 380-392].

Висновок. Застосування даних коефіцієнтів у практичній діяльності під час аудиторської перевірки дозволить об’єктивно судити про стабільність фінансового стану підприємства.

Літератури:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. // Бухгалтерський облік і аудит. – 1999. – № 9. – С. 3-8.

2. Про затвердження Вимог Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо аудиторської перевірки відкритих товариств та підприємств-емітентів облігацій (крім комерційних банків, інституційних інвесторів) від 19 березня 1997 р. № 5 // Урядовий кур'єр. – 1997. – № 162-163.

3. Стандарти аудиту та етики. – К.: ТОВ Паритет-інформ, 2003. – 712 с.

4. Стандарти бухгалтерського обліку. – Х.: ПП ІГВІНІ, 2007. – 560 с.

5. Аудит. Методика документування: Кол. авторів. за ред. академіка АЕНУ, д.е.н., проф. І.І. Пилипенка. – К.: Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України. – 2003. – 457 с.

6. Рядська В.В. Аудит. Навч. пос. / В.В. Рядська, Я.В. Петраков. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 416 с.

7. Саблук Р.П. Формування звітної інформації в системі економічних відносин суб'єктів ринку зерна в Україні / Р.П. Саблук, Н.В. Семенишена / Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 4. – С. 112-114.

8. Скакун Л.А. Фінансова звітність – основне джерело фінансової інформації / Л.А. Скакун / Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 11-12. – С. 198-203.

9. Стецюк П.А. Практичні аспекти аналізу ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств / П.А. Стецюк / Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 11-12. – С. 110-114.

10. Усач Б.Ф. Організація і методика аудиту: Підручник / Б.Ф. Усач, З.О. Душко, М.М. / Колос. – К.: Знання, 2006. – 295 с.